

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



دانشگاه علوم پزشکی  
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجهٔ دکترای حرفه ای رشته پزشکی

عنوان:

ارزیابی مکانیسم های دفاعی، قدرت و سطح تحول Ego در  
بیماران دارای اختلالات وسواسی-اجباری در مراجعین به درمانگاه

روان پزشکی بیمارستان فاطمی اردبیل

نگارش:

محمد رضا روحی

اساتید راهنما:

دکتر پرویز مولوی

دکتر مهرداد ندرمحمدی

استاد مشاور:

دکتر آنیته آذرکلاه

تیر ماه ۱۳۹۹

شماره پایان نامه: ۰۷۶۸

تقدیم به

پدر و مادرم

این دو تکیه گاه بزرگ زندگیم، که هر چه  
دارم مدیون همراهی و زحمات بی دریغ  
آنهاست

به پاس فداکاری ها، مهربانی ها و دل  
نگرانی هایشان

امروز... عزیزترین یادگار هفت سال  
زندگیم پیشکش صبوری هایشان

## سپاسگزاری

از استاد عزیزم جناب آقای دکتر پرویز مولوی و آقای دکتر مهریار ندرمحمدی به خاطر زحمت های فراوان و راهنمایی هایی که در این مدت داشته اند سپاس گذاری می کنم.

از استاد بزرگوارم خانم دکتر آیتا آذرکلاه که بعنوان استاد مشاور مرا راهنمایی نمودند متشکرم.

از همه اساتید فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند کمال تقدیر و تشکر را دارم.

و در آخر برای تمام بیمارانم که در این مسیر سخت و طاقت فرسای پزشکی با بیماری شان زمینه یادگیری مرا فراهم کردند آرزوی سلامتی داشته و از همه آنها سپاسگزاری می کنم.

اما کلام آخر:

## خداوندا

تورا به خاطر همه ی خوبی ها و مهربانی هایت

شکر میکنم

ای مهربانترین مهربانان....

## فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده .....

### فصل اول:

#### مقدمه .....

۲	.....
۳	۱-۱ - مقدمه .....
۷	۱-۲ - تعریف واژه‌ها .....
۸	۱-۳ - اهداف پژوهش .....
۸	۱-۳-۱ - هدف کلی .....
۸	۱-۳-۲ - اهداف اختصاصی .....
۹	۱-۳-۳ - اهداف کاربردی .....
۹	۱-۳-۴ - سوالات مطالعه .....

### فصل دوم:

#### بررسی متون .....

#### ۱۰ .....

۱۱	۲-۱ - مبانی نظری .....
۱۱	۲-۱-۱ - اختلال وسواسی - جبری .....
۱۱	۲-۱-۱-۱ - اپیدمیولوژی .....
۱۲	۲-۱-۱-۲ - اتیولوژی .....
۱۴	۲-۱-۱-۳ - الگوی علایم .....
۱۵	۲-۱-۱-۴ - تشخیص‌های افتراقی .....
۱۷	۲-۱-۱-۵ - سیر و پیش‌آگهی .....

۱۷	..... دارودرمانی ۲-۱-۱-۶
۲۰	..... مکانیسم های دفاعی EGO ۲-۱-۲
۲۰	..... قدرت EGO ۲-۱-۳
۲۱	..... سطح تحول EGO ۲-۱-۴
۲۲	..... بررسی متون ۲-۲

## فصل سوم: روش کار و

### مواد..... ۲۷

۲۸	..... نوع پژوهش ۳-۱
۲۸	..... جمعیت مورد مطالعه ۳-۲
۲۸	..... نمونه برداری و روش نمونه گیری و گردآوری اطلاعات ۳-۳
۳۰	..... روش تجزیه و تحلیل داده ها و بررسی آماری ۳-۴
۳۰	..... معیارهای ورود به مطالعه ۳-۵
۳۰	..... معیار خروج از مطالعه ۳-۶
۳۱	..... ملاحظات اخلاقی ۳-۷
۳۳	..... جدول متغیرهای مطالعه ۳-۸

## فصل چهارم:

### نتایج..... ۳۴

۳۵	..... نتایج ۴-۱
----	-----------------

## فصل پنجم:

### بحث.....

### ۴۵

۴۶	..... بحث ۵-۱
۴۹	..... نتیجه گیری ۵-۲
۵۰	..... پیشنهادات ۵-۳

۵-۴ محدودیت‌های مطالعه ..... ۵۱

منابع.....

۵۲.....



## فهرست جداول و نمودارها

- جدول ۱-۴ بررسی سن افراد مورد مطالعه..... ۳۵
- جدول ۲-۴ بررسی ارتباط جنسیت با اختلال وسواسی-اجباری..... ۳۶
- جدول ۳-۴ بررسی اختلال وسواس اجباری بر اساس پرسشنامه OCI-R..... ۳۶
- جدول ۴-۴ بررسی مکانیسم‌های دفاعی افراد مورد مطالعه بر اساس پرسشنامه DSQ..... ۳۷
- جدول ۵-۴ بررسی نوع مکانیسم‌های دفاعی Ego در بیماران وسواسی-اجباری..... ۴۰
- جدول ۶-۴ بررسی قدرت EGO در افراد مورد مطالعه..... ۴۳
- جدول ۷-۴ بررسی سطح تحول EGO در افراد مورد مطالعه..... ۴۴
- نمودار ۱-۴ جنسیت افراد مورد مطالعه..... ۳۵

## فهرست علائم اختصاری

**OCD:** Obsessive Compulsive Disorder

**EGO:** Easing God Out

**ACT:** Assertive Community Treatment

**CBT:** Cognitive Behavioral Therapy

**CT Scan:** Computed Tomography Scan

**MRI:** Magnetic Resonance Imaging

**SSRI:** Selective Serotonin Reuptake Inhibitor

**FDA:** Food and Drug Administration of the United States

**ECT:** Electroconvulsive Therapy

**DSM:** Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

**ERP:** Exposure and Ritual Prevention

**MMPI:** Minnesota Multiphasic Personality Inventory test

**DSQ:** Disability Studies Quarterly

## ارزیابی مکانیسم های دفاعی، قدرت و سطح تحول Ego در بیماران دارای اختلالات وسواسی اجباری در مراجعین به درمانگاه روان پزشکی بیمارستان فاطمی اردبیل

### چکیده

**مقدمه:** اختلال وسواسی-اجباری با افکار، امیال یا تصاویر ذهنی تکراری و دائمی که فرد آنها را ناخواسته و مزاحم میدانند و در اکثر افراد اضطراب و استرس شدید به وجود می‌آورد، تعریف می‌شود. کاهش کیفیت زندگی بیماران دارای اختلال OCD شدیداً تحت تاثیر علائم و نشانه‌های این بیماری قرار می‌گیرد.

**هدف:** مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین مکانیسم های دفاعی، قدرت و سطح تحول Ego در بیماران دارای اختلالات وسواسی-اجباری در مراجعین به درمانگاه روان پزشکی بیمارستان فاطمی اردبیل انجام گرفت.

**روش کار و مواد:** اطلاعات در این پژوهش با استفاده از پرسشنامه دموگرافیک، پرسشنامه ییل-براون و پرسشنامه قدرت Ego و پرسشنامه سطح تحول Ego، پرسشنامه مکانیسم های دفاعی Ego استخراج شد. این پرسشنامه بصورت خود گزارشی بوده و قبل تکمیل آموزش لازم به بیمار داده شد. این پرسشنامه دارای اعتبار بالای ۸۰٪ بوده و استاندارد می‌باشد. ارزیابی‌ها توسط روان پزشکان شاغل در درمانگاه انجام گردید. شدت اختلال وسواسی توسط ییل-براون انجام گردید.

**یافته‌ها:** در این مطالعه ۴۶ نفر طبق معیارهای ورود، وارد مطالعه شدند. میانگین سنی آنها  $۳۵/۶۹ \pm ۹/۱۴$  سال بود. ۲۵ نفر (۵۴/۳٪) آنها مرد و ۲۱ نفر (۴۵/۷٪) زن بودند. نتایج بررسی‌ها نشان داد که جنسیت افراد در میزان ابتلا به اختلال وسواسی-اجباری تأثیری ندارد. ( $P > ۰/۰۵$ ). ۲۷ نفر (۵۸/۷٪) از افراد مورد مطالعه با میانگین  $۳۷/۰۳$  دچار وسواس اجباری می‌باشند. در حالی که ۱۹ نفر (۴۱/۳٪) از افراد مورد مطالعه با میانگین نمره  $۲۲/۴۷$  از لحاظ افکار وسواسی سالم هستند. در بررسی مکانیسم‌های دفاعی Ego در افراد دچار اختلال وسواسی اجباری، برخی از مکانیسم‌های دفاعی بصورت معناداری با Ego افراد در ارتباط بود ( $P < ۰/۰۵$ ). در بررسی آماری ما ارتباط بین قدرت Ego و ابتلا به وسواس اجباری از لحاظ آماری معنی‌دار بود. ( $P < ۰/۰۵$ ). نتایج آنالیز آماری سطح تحول Ego در افراد مورد مطالعه نشان داد که، سطح تحول Ego در افراد مبتلا به وسواس اجباری و افراد غیر مبتلا، اختلاف زیادی نداشت و سطح تحول Ego با ابتلا به وسواس اجباری ارتباط معناداری نداشت ( $P > ۰/۰۵$ ).

**بحث و نتیجه گیری:** یافته‌های ما نشان دادند که اختلال وسواس-جبری با قدرت Ego و مکانیسم‌های دفاعی Ego مرتبط بوده و این ارتباط از لحاظ آماری معنی‌دار بود. این اختلال با جنسیت افراد و نیز سطح تحول Ego ارتباطی نداشت.

**کلمت کلیدی:** اختلال وسواسی-اجباری، مکانیسم های دفاعی، کیفیت زندگی